

ቁጥር 6290/ጊ.አ/5/303
No
ቀን 23/02/2011
Date

ለወ/ሮ ቦጋለች አሰፋ

ባሉበት

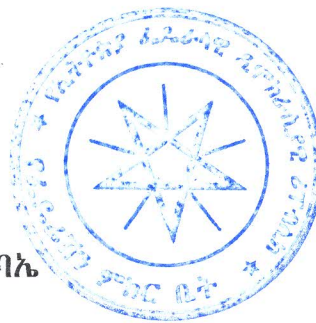
ጉዳዩ:- የምክር ቤቱን ውሳኔ ስለማሳወቅ

እርስዎ የሕገ መንግስት ትርጉም አቤቱታ ለፌዴራል ሕገ መንግስት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ ማቅረብ ይቻላል።

በመሆኑም የፌዴሬሽን ምክር ቤት መስከረም 29 ቀን 2011 ዓ.ም በ5ኛ የፓርላማ ዘመን 4ኛ ዓመት 1ኛ መደበኛ ጉባኤ ባቀረቡት የሕገ መንግስት ትርጉም አቤቱታ ላይ ከፌዴራል ሕገ መንግስት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ የቀረበውን የውሳኔ ሃሳብ ከተመለከተ በኋላ ጉዳዩ የሕገ መንግስት ትርጉም የሚያስፈልገው አይደለም በማለት የሰጠውን የውሳኔ ግልባጭ 4/አራት/ ገጽ ከዚህ መሸኛ ደብዳቤ ጋር አባሪ በማድረግ ሰጥተንዎታል።

ግልባጭ

- ለፌዴራል ሕገ መንግስት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አዲስ አበባ
- ለሕገ መንግስት ትርጉም እና የማንነት ጉዳዮች ዳይሬክቶሬት በፌዴሬሽን ምክር ቤት

ከሰላምታ ጋር

ከፊደል ለገቢ ጉዳይ ላይ
የፌዴሬሽን ምክር ቤት ለራገባኤ

የኢ.ፌ.ዴ.ሪ የፌዴሬሽን ምክር ቤት 5ኛ የፓርላማ ዘመን

4ኛ ዓመት 1ኛ መደበኛ ጉባዔ

መስከረም 29 ቀን 2011 ዓ.ም

አመልካች:- ወ/ሮ ቦጋለች አሰፋ

ተጠሪ:- አቶ ስሜ ነጋሽ

የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ፌዴሬሽን ምክር ቤት አመልካች ያቀረቡትን የሕገ መንግስት ትርጉም ጥያቄ መርምሮ የሚከተለውን ሕገ መንግስታዊ ውሳኔ ሰጥቷል።

ውሳኔ

ጉዳዩ የተጀመረው አመልካችና ተጠሪ በጋብቻ አብረው ከቆዩ በኋላ ጋብቻቸው በፍቺ ስለፈረሰ የአሁን አመልካች የንብረት ክፍፍል ጥያቄን ለሲ.ናና ወረዳ ፍ/ቤት በማቅረባቸው ሲሆን ለዚህ አቤቱታ መነሻ የሆነው በርቤ ከተማ በደንሳ ጨፌ ቀበሌ ውስጥ 200 ካ.ሜ ቦታ ላይ የሚገኝ ቤት በ10/11/2003 ዓ.ም በተደረገው የጋብቻ ውል የጋራ ንብረት እንዲሆን የተዋዋልን ስለሆነ ተጠሪ ሊያካፍሉኝ ይገባል በማለት ዳኝነት ጠይቀዋል። ተጠሪም ቀርበው ንብረቱን ከጋብቻ በፊት ያፈራሁት ስለሆነ አመልካች መብት የላቸውም በማለት ተከራክረዋል።

ፍ/ቤቱም ግራቶችን ካከራከረ በኋላ ለአቤቱታው መነሻ የሆነው ቤት ከጋብቻ በፊት ተጠሪ ያፈሩት ቢሆንም ተጠሪ የጋብቻቸው ስነስርዓት በተፈጸመበት ቀን ማለትም በ10/11/2003 ዓ.ም አሁን ክርክር ያስነሳውን ቤት የጋራቸው እንዲሆን ተስማምተው የፈረሙ መሆኑን በቀረቡት የሰውና የጽሑፍ ማስረጃ አረጋግጫለሁ በማለት ቤቱ የጋራቸው ስለሆነ እኩል ይካፈሉ ሲል ወስኗል።

የአሁን ተጠሪም ለባሌ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤትና ለኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ደቡብ ቋሚ ችሎት በየደረጃው ይግባኝ ቢጠይቁም የወረዳውን ፍ/ቤት ውሳኔ አጽንቷል። ተጠሪ በውሳኔው ቅር በመሰኘት ለኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት አቤቱታ አቅርበዋል። ሰበር ሰሚ ችሎቱም ግራ ቶችን ካከራከረ በኋላ ክርክር ያስነሳው ቤት የተሰራው በ1996 ዓ.ም ሲሆን አመልካችና ተጠሪ የተጋቡት በ9/12/2000 ዓ.ም መሆኑን ከማዘጋጃ ቤት የቀረበው ማስረጃ

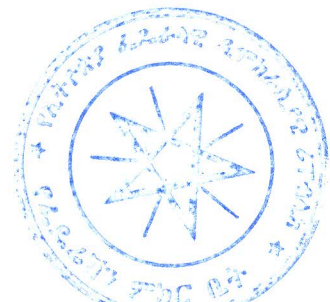
ያስረዳል፤ ተጠሪና አመልካች ንብረታቸውን በተመለከተ ስምምነት ያደረጉት በ10/11/2003 ዓ.ም ጋብቻው ከተፈፀመ ከሁለት ዓመት በኋላ ሲሆን ይህ ውል ፍ/ቤት ቀርቦ ስለመመዘገቡ የቀረበ ማስረጃ የለም፤ የኦሮሚያ የቤተሰብ ሕግ አንቀጽ 89 ባልና ሚስት በጋብቻ ውስጥ በንብረት ላይ የሚያደርጉት የውል ስምምነት ፍ/ቤት ቀርቦ ካልተመዘገበ ተቀባይነት እንደሌለው ይገልጻል በማለት ክርክር ያስነሳው ቤት የተጠሪ የግል ንብረት ስለሆነ አመልካች ሊካፈሉ አይገባም ሲል የስር ፍ/ቤቶችን ውሳኔ በመሻር ወስኗል።

አመልካች ለፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት አቤቱታቸውን ቢያቀርቡም የተፈጸመ የሕግ ስህተት የለም በማለት መዘገቡን የዘጋው መሆኑን በመጥቀስ የሕገ መንግስት ትርጉም እንዲሰጥላቸው ለሕገ መንግስት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አቤቱታ አቅርበዋል።

ጉባኤውም የቀረበውን አቤቱታና የተሰጠውን ውሳኔ መሠረት በማድረግ የሚከተሉትን ጭብጦች በመያዝ ጉዳዩን መርምሮታል። በጭብጥነት የያዘው የመጀመሪያው ጉዳይ የጋብቻ ውሉ የተፈጸመውና ጋብቻ ስነስርዓት የተደረገው በተመሳሳይ ቀን ነው ወይስ ጋብቻ ከተፈጸመ በኋላ ነው? የሚል ሲሆን ሁለተኛው ጭብጥ ደግሞ ውሉ በሁለቱ ወገን መኖሩን ተጠሪ አለመካዱ ውጤቱን ያስቀይረዋል አያስቀይረውም? የሚለው ጭብጥ መልስ ማግኘት የሚገባው ሆኖ አግኝቶታል።

የመጀመሪያውን ጭብጥ በተመለከተ አሁን ክርክር ያስነሳው ቤት ተጠሪ ከጋብቻ በፊት በ1996 ዓ.ም በግላቸው መስራታቸው አልተካደም። አመልካች እና ተጠሪ በማዘጋጃ ቤት በቀን 09/12/2000 ዓ.ም ጋብቻ ለመፈጸም መፈራረማቸውን የሚገልጽ ሰነድ የቀረበ ሲሆን ተጠሪ ይህ በማዘጋጃ ቤት የተደረገው የፊርማ ቀን የጋብቻ ሥነ ሥርዓት የተደረገበት ቀን ነው በማለት ሲከራከሩ አመልካች ደግሞ ይህ ቀን የፍጥምጥም (ቀለበት) ቀን ነው እንጂ የጋብቻ ቀን አይደለም፤ ጋብቻ የፈጸምነው በ10/11/2003 ሆኖ ውሉን የተፈራረምነው በዚህ ቀን ነው በማለት ተከራክረዋል።

በሁለቱም ጊዜ የተፈረሙ የጽሁፍ ማስረጃዎች የቀረቡ ሲሆን በተለይ በስር ፍ/ቤት በአመልካች በኩል የቀረቡት የሰው ምስክሮች አመልካች እና ተጠሪ በ10/11/2003 ዓ.ም የጋብቻ ሥነ ሥርዓታቸውን የፈጸሙ መሆኑንና ተጠሪ በዚህ ቀን አሁን ክርክር ያስነሳውን ቤት የጋራ መተዳደሪያችን ነው ብለው በፍቃዳቸው ተስማምተው ውል መፈረማቸውን እንዲሁም ምስክሮቹም በሥነ ሥርዓቱ ላይ የነበሩ መሆኑን ገልፀው መስክረዋል። የጋብቻ ውሉና የሰው

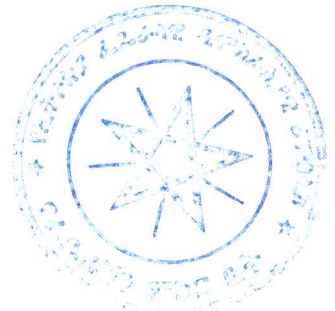

ምስክሮች ቃል ተደምረው የአመልካች እና የተጠሪ የጋብቻ ሥነ ሥርዓት የተፈጸመው በ10/11/2003 ዓ.ም መሆኑን እና የጋብቻ ውሉም የተፈረመው በዚህ ዕለት በሰርገኞች ፊት መሆኑን አረጋግጠዋል።

ሁለተኛውን ጭብጥ በተመለከተ የኦሮሚያ የቤተሰብ ሕግ ባልና ሚስት ንብረታቸውን በተመለከተ ከጋብቻ በፊት የአንዱ የነበረውን ሀብት የጋራ እንዲሆን መዋዋል እንደሚችሉ ፈቅዶ ከጋብቻ ቀን በኋላ የሚደረግ የንብረት ውል በፍርድ ቤት መመዘዝብ እንዳለበት በአንቀጽ 89 ላይ ደንግጎ ይገኛል።

በተያዘው ጉዳይ ላይ ባልና ሚስት የሰርገ ሥነ ሥርዓታቸውን በፈጸሙበት ቀን ተጠሪ በሰርገኞች ፊት በራሳቸው ፍቃድ ቤቱ የጋራቸው እንዲሆን ውል ገብተው መፈረማቸውን የቀረቡት ምስክሮች ያረጋገጡ መሆኑን፣ በሌላ በኩል ተጠሪ ውሉን አላደረሱም ብለው አለመከራከራቸውን፣ ጋብቻ ከመፍረሱ በፊት ውሉ እንዲፈርስ የቀረበ ጥያቄ አለመኖሩን፣ ይህ ከሆነ ደግሞ አመልካች አሁን ክርክር ካስነሳው ቤት ላይ የባለቤትነት መብት ያላቸው መሆኑን፣ የኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት አመልካች እና ተጠሪ የተጋቡት በቀን 09/12/2000 ዓ.ም ነው የሚል ግምት በመውሰድ የጋብቻ ውሉ ጋብቻ ከተፈጸመ ከሁለት ዓመት በኋላ ስለሆነ የኦሮሚያ የቤተሰብ ሕግ አንቀጽ 89 ባልና ሚስት በጋብቻ ውስጥ በንብረት ላይ የሚያደርጉት የውል ስምምነት ፍ/ቤት ቀርቦ ካልተመዘዘበ ተቀባይነት እንደሌለው ስለሚገልጽ ውሉ ተቀባይነት የለውም፤ አመልካች ቤቱን ሲካፈሉ አይገባም በማለት የሰጠው ውሳኔ የአመልካችን የንብረት ባለቤትነት መብት ያላጣ ውሳኔ ስለሆነ ውሳኔው ከኢ.ፌ.ዴ.ሪ. ሕገ መንግስት አንቀጽ 40 ንዑስ አንቀጽ 1 የንብረት ባለቤትነት መብት ጋር የሚቃረን ስለሆነ ጉዳዩ የሕገ መንግስት ትርጉም ያስፈልገዋል በማለት ጉባኤው የውሳኔ ሃሳቡን በሙሉ ድምጽ ተስማምቶ ለመጨረሻ ውሳኔ ለምክር ቤቱ አቅርቧል።

ከዚህም በመነሳት ምክር ቤቱ በሕገመንግስት ትርጉም እና የማንነት ጉዳይ ቋሚ ኮሚቴ ጉዳዩ ታይቶ እንዲቀርብ መርቶት የሕገመንግስት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ ባቀረበው የውሳኔ ሃሳብ ላይ ሰፊ ውይይት ካደረገ በኋላ የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በኢ.ፌ.ዴ.ሪ. ሕገ መንግስት አንቀጽ 79 ንዑስ አንቀጽ 1 በተሰጠው ስልጣን መሠረት ጉዳዩን በመመርመር ባልና ሚስቱ የተጋቡት በቀን 09/12/2000 ዓ.ም መሆኑን ግምት በመውሰድ ሳይሆን ከመዘጋጃ ቤቱ የቀረበውን የጽሁፍ ማስረጃ መሠረት በማድረግ እና ውል የተደረገው ጋብቻ ከተፈጸመ

በኋላ በቀን 10/11/2003 ዓ.ም መሆኑን ከቀረቡት የጽሁፍ ማስረጃዎች በማረጋገጥ በአሮሚያ የቤተሰብ ሕግ አንቀጽ 89 ላይ “ባልና ሚስት በጋብቻ ውስጥ በንብረት ላይ የሚያደርጉት የውል ስምምነት ፍርድ ቤት ቀርቦ ካልተመዘገበ ተቀባይነት የለውም” ተብሎ የተደነገገውን መሠረት በማድረግ በስር ፍ/ቤቶች የተፈጸመውን የሕግ ስህተት በማስተካከል ውሳኔውን መሻሩና ይኸው ውሳኔ በፌዴራል ሰበር ሰሚ ችሎት መፅናቱ በቤተሰብ ሕግ መሰረት በመሆኑ ጉዳዩ የሕገ መንግስት ትርጉም አያስፈልገውም በማለት ምክር ቤቱ ወስኗል።

ትእዛዝ

1. የውሳኔው ግልባጭ ለባለጉዳዩ ይሰጥ።
2. የምክር ቤቱን ውሳኔ እንዲያውቁት ለፌደራል ሕገ መንግስት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ ይላክ።

